

LEERLIJN

Mondelinge taalvaardigheid

Mondelinge taal, ook wel mondelinge taalvaardigheid, is te verdelen in luisteren, spreken, en gesprekken voeren (Bron: SLO .

Woordenschat is onlosmakelijk verbonden aan elk domein. Hier wordt woordenschatontwikkeling onder mondelinge taal toegelicht. De woordenschat is de voorraad woorden die je kent (de kennis): begrijpt of gebruikt. Deze kennis is opgeslagen in het brein.

Zonder kennis van woorden is het niet mogelijk te luisteren, te spreken of gesprekken te voeren. Echter speelt woordenschat ook een grote rol bij schriftelijke taal (lezen en schrijven). Zonder woordkennis is het bijvoorbeeld onmogelijk om een logisch verhaal te schrijven. Woordenschatontwikkeling is uitbreiding van kennis en is geïntegreerd in alle vakken en alle (speel)leermomenten.

Hoe gebruik ik de leerlijn Mondelinge taalvaardigheid?

Let op: toewerken naar de referentieniveaus.

Beginsituatie bepalen
Ga bij de leerling na ...

- Is de leerling bekend met luistersituaties in de moedertaal (zoals voorlezen, instructie)?
- Maakt de leerling verbaal of non-verbaal contact met andere leerlingen?
- Is de leerling gewend om met een leerkracht of volwassene te spreken?

De leerling ...

Voorwaardelijke doelen

- ... kan zijn aandacht richten bij het luisteren naar (visueel ondersteunde) concrete woorden en korte zinnen in het hier en nu
- ... luistert precies met visuele ondersteuning om woorden en korte zinnen te onderscheiden, te begrijpen en te leren
- ... kan de rol van luisteraar communicatief vervullen in situaties waarin hij zich veilig voelt (onder andere door het herkennen van situaties, woorden, in een kleine groep)
- ... kan de rol van spreker communicatief vervullen non-verbaal en/of verbaal in situaties waarin hij zich veilig voelt

Minimum doelen

- ... reageert als luisteraar op gepaste manier (verbaal of non-verbaal) op de inhoud
- ... toont interesse in de ander, gaat interactie aan
- ... valt een ander niet ongepast in de rede (verbaal of non-verbaal) begrijpt regels van beurt nemen
- ... herkent in verhaal persoon, gebeurtenis of plaats op een afbeelding en legt een relatie tussen woord en afbeelding binnen concrete context met aanwijzingen
- ... kan als luisteraar de gesprekslijn vasthouden binnen concrete context met aanwijzingen
- ... doet verbaal/non-verbaal actief mee aan gesprekken in kleine en of grote groepen (en neemt initiatief in situaties waarin hij zich veilig voelt) . Aandachtspunt is eventuele spreekangst
- ... kan een (persoonlijk) verhaal passend bij taalleerfase, in kernwoorden en toenemend in complexiteit, navertellen met en gebruik van lichaamstaal
- ... kan in kernwoorden vertellen communicatief (dat wil onder andere zeggen: gaat eenvoudige (non-verbale) interactie aan, maakt contact, doet poging tot uitingen) over wat hij gezien of gedaan heeft eventueel met ondersteuning van visuele ondersteuning
- ... hanteert een opbouw voor zijn verhaal die door luisteraar te volgen is

Streefdoelen alle leerlingen

- ... luistert naar teksten waarvan kernwoorden bekend zijn; teksten gaan over alledaagse concrete herkenbare onderwerpen aansluitend bij de belevingswereld (eventueel met visuele ondersteuning)
- ... luistert precies om korte, concrete instructie te begrijpen eventueel met visuele ondersteuning
- ... herkent persoon, plaats of gebeurtenis in een verhaal en legt een relatie met eigen kennis en belevingswereld
- ... kan begrip van teksten kenbaar maken (oplopend in begrip van kernthema, tijdsvolgorde, verwijfs- en oorzaakrelaties) met gebruik van visueel materiaal
- ... doet met ondersteuning een voorspelling op basis van de introductie (van een probleem of een verhaal) en stelt deze al luisterend bij
- ... verwoordt zijn eigen gedachten en denkvragen in woorden passend bij de taalleerfase en het taalniveau
- ... houdt rekening met de luisteraars door bijvoorbeeld naar luisteraar te kijken om te controleren of boodschap duidelijk is
- ... gaat in op reacties verbaal en/of non-verbaal van luisteraars
- ... kan iemand anders in een gesprek helpen en iets uitleggen (verbaal of non-verbaal)
- ... hanteert een opbouw voor een meer formele presentatie waarin hoofdboodschap duidelijk is
- ... gaat in spreek- en gesprekstaken interactie met anderen aan
- ... gaat in op de uiting van de ander (geeft feedback)
- ... respecteert de inbreng van anderen

Extra streefdoelen

- ... kan een gesprek in hier en nu of met concrete opdracht of structuur leiden
- ... houdt rekening met een goede beurtwisseling
- ... voert op een adequate wijze gesprekken en interactie met onbekenden, zowel verbaal als non-verbaal in taal waarover hij beschikt
- ... kan aandacht richten langere tijd (max 10 minuten) bij luisteren naar teksten en instructie (passend bij luisterniveau)
- ... vat een verhaal of presentatie samen door na te spelen en/of in eigen woorden te vertellen
- ... vormt een eigen mening over de inhoud
- ... stemt de manier van luisteren op het doel af (doel is duidelijk gemaakt)
- ... kan bij een korte spreektaak gebruik maken van geheugensteuntjes (bijvoorbeeld: visueel, woorden op spiekbrief)
- ... bereidt zelfstandig (aan hand van checklist of doelen) een verhaal of een presentatie voor
- ... past een verhaal of presentatie inhoudelijk aan op de doelgroep (past bij opdracht, leeftijd, verbaal en non-verbaal)
- ... vertelt en presenteert expressief op een persoonlijke manier
- ... improviseert tijdens zijn verhaal of presentatie
- ... nodigt toehoorders uit tot het stellen van vragen

